

„men heft de leus der christelijke naastenliefde en van de waarde van den mensch en van diens vermeende rechten aan“, dan bedoelden wij daarmee dit: laat men nu eens uit Gods Woord aantoonen, dat God in Zijn Woord van ons eischt, dat de arbeider in het bezit moet komen van een medezeggenschap, die een medebeslissingsrecht inhoudt, omdat dit een eisch, dus een eisch van Gods Woord is, om christelijke naastenliefde te bewijzen. Van onzen kant willen wij wel eens op iets anders de aandacht vestigen en dan wel hierop, dat als de Apostel Paulus in Romeinen 13 die door den Heiland ook reeds gegeven samenvatting in hoofdsom van de wet geeft: Gij zult den naaste liefhebben gelijk uzelf, daarna vlak vooraangaand dit woord staat: „Zoo geeft dan een iegelijk, wat gij schuldig zijt, schatting wien gij de schatting, tol wien gij den tol, vreeze wien gij de vreeze, eere wien gij de eere schuldig zijt. Zijt niemand iets schuldig, dan elkander lief te hebben; want die den ander liefheeft, die heeft de wet vervuld“. Wanneer wij dan ook opkomen voor de handhaving der ordinantie Gods, dat de rentmeester over het goed Gods niet gehinderd worde in de uitoefening van zijn ambtstaak tegenover God en menschen, dan steunt dit ook op dit woord. Zich voegen onder het gezag van den ondernemer moet ook zijn: betooning van christelijke naastenliefde, vervulling van de wet.

Wanneer wij de geschriften van het C.N.V. doorlezen, treft het ons telkens, dat men den mond vol heeft over de christelijke, maatschappelijke beginselen, alsof dat vaststaande begrippen zouden zijn, die ons houvast geven in het leven. Doch wanneer ik op de praktijk let, betwijfel ik dat ten eerste: Wanneer ik den heer Ruppert in zijn brochure „Vakbeweging en Christelijke roeping“ op blz. 24 hoor pretendeeren, dat „de Christelijke vakbeweging een Christelijke organisatie wil zijn, die haar optreden op het gebied van het bedrijfsleven wil laten beheerschen door de Christelijke, maatschappelijke beginselen“ en ik lees in dezelfde alinea, aan deze woorden vooraangaand het volgende: „De Christelijke vakbeweging is geen kerk. Zelfs rijst de vraag, of zij een organisatie van Christenen is. Wij weten het niet“, dan kan ik geen waarde hechten aan de betuiging van een beweging, bestaande uit zulk een onbepaalde, gemêleerde massa van Christenen en mogelijke niet-Christenen, dat zij haar leven wil laten beheerschen door de Christelijke, maatschappelijke beginselen, zoowel wat dat beheerschen als wat die beginselen zelf betreft.

De heer Amelink komt vervolgens te spreken over den grondslag van het C.N.V. en zegt dan, dat het „C.N.V. dertig jaar op dien „slappen“ grondslag zijn arbeid heeft verricht. Het spreekt vanzelf, dat door het Vakverbond wel eens fouten zijn gemaakt. Maar wij meenen — in alle bescheidenheid, want ook dat was genade — te mogen zeggen, dat al die jaren de bazuin van het Vakverbond geen onzeker geluid heeft laten hooren. Wij meenen te mogen zeggen, dat het zijn reformatorischen arbeid, als Christelijk-sociale organisatie, op zijn terrein heeft verricht, overeenkomstig de eischen van het Woord Gods“. Mijn geachte opponent gebruikt hier twee beelden, het beeld van den grondslag en dat van de bazuin. In beeld en toepassing lijkt mij dat verwarrend te werken. Wanneer ik een poging doe om deze beide beelden samen te vatten, dan doen wij, naar het mij voorkomt, den schrijver geen onrecht, wanneer wij hem dit hooren zeggen: Wij hadden die dertig jaar lang wel een vrij slappe en gammele bazuin, maar wij hebben er toch maar al dien tijd goed en zuiver op mogen blazen. Vooropgesteld, dat wij geen meester zijn in muziek-kennis, ook al raken onze vingers wel eens de toetsen, zooveel kan toch wel verantwoord gezegd worden in dit opzicht, dat hier twee mogelijkheden liggen: Men kan een gammele bazuin hebben, en wellicht toch goed en zuiver geluid eruit voorttooveren, maar dat hangt dan af van de vaardigheid en muzikaliteit van den blazer. Men kan ook een technisch prima apparaat hebben en daaruit een schel, valsch of zwak geluid voortbrengen, ook dat is dan een gevolg van het geknoel en de onmuzikaliteit van den blazer. De zaak wordt dus beheerscht door: kennis en thema, met technische vaardigheid, welke laatste hier overigens buiten beschouwing kan blijven. Wanneer wij nu dit beeld gaan transposeeren op de werkelijkheid, die wij in deze zaak voor oogen hebben, het C.N.V. en zijn boodschap, dan meenen wij te mogen vragen: gij spreekt ons van Uw zuiver bazuin, van Uw boodschap, doch zeg ons, wie zijn toch de blazers, de leden van Uw organisatie, waarvan ge zelf zegt te betwijfelen, of het een organisatie van Christenen is? En hoe staat het met hun kennis van het thema? Welk is toch dat thema, maar niet zoo wat onzeker voorge-neurd, maar behoorlijk in muziekschrift op blad gezet. Welke is de concrete boodschap, met redenen omkleed, die zij moeten doorgeven? Moeten we niet verwachten, dat het een cacophonie van klanken zal worden, met een verloren gaan van de harmonie der tonen, wanneer al die meer dan 100.000 blazers van U, begrepen onder den verzamelaar „protestantsch-christelijk“, aan het blazen gaan? Wat voor een bazuin-geluid zal dat worden b.v. bij die blazers, die des Zondags het scheldrechtfluiter beblazen op het voetbalveld — wij spreken over concrete zaken — en die gij vervolgens Uw bazuin in de hand drukt met de opdracht tot blazen, tot het blazen van het zuivere

geluid? Op deze wijze verkrijgt men niets anders dan een soort christelijke jazzband met de meest verwarde geluiden. Wanneer gij nu vervolgens zegt, al die dertig jaren gaf de bazuin geen onzeker geluid, dan achten wij met name op dit punt reeds het geluid zeer onzeker en zeer onzuiver geworden.

In het vervolg van zijn critiek merkt de heer Amelink op, uitgaande van de juiste veronderstelling, dat wij de formulieren van eenigheid als belijdenis der kerk, in de bepaling van den grondslag mee in rekening gebracht willen zien: „Maar wij hebben onlangs in een kerkelijk blad gelezen, dat een groep van kerken, die deze drie formulieren van Eenigheid als belijdenis der kerk aanvaardt, desondanks is geworden tot valsche kerken“. Verbaast de heer Amelink zich daarover? Dat dit kan en hoe dit kan, dat verklaart hem die belijdenis zelf, daar waar zij over de merkteekenen der ware en valsche kerk oordeelt. Het komt aan op o e f e n i n g van de reine predikatie des evangelies, het gebruik van de reine bediening der sacramenten, het gebruik van de kerkelijke tucht. Misbruik bij formeele handhaving der belijdenis is door haar niet gedekt.

Het is verbazingwekkend, dat de heer Amelink in dit verband kan concludeeren: „Ook die belijdenis blijkt dus geen waarborg te zijn tegen verwatering, afval en ketterij“. Weet hij dan niet, dat zelfs Gods Woord ons geen waarborg is tegen verwatering, afval en ketterij? Dat Woord zelf zegt ons, dat ondanks dat Woord die verwatering, afval en ketterij komen zullen, het is zoowel een boodschap des levens ten leven als een boodschap des doods ten doode. Wie het Woord hoort en doet is zalig, hem waarborgt dat Woord de zaligheid en wie dat Woord niet wil hooren en niet wil doen, hem waarborgt dat Woord de rampzaligheid. Wanneer de heer Amelink evenwel de waarde van de belijdenis in twijfel wil trekken, omdat ze geen garantie geeft tegen afval, zou hij dan ook maar niet de waarde van Gods Woord in twijfel gaan trekken, want dat Woord biedt evenmin op dit punt de door hem beoogde garantie.

P. GROEN.

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 27

U.N.E.S.C.O. en Bijbelsche historie-kennis

Amice.

We moeten, geloof ik, nog eens wat doorpraten over een puntje van verleden week.

We hebben het toen gehad over een bepaalde joodsche aanduiding van vjanden-van-Israel, die met den naam van „Kittiers“ werden aangeduid. Zoals wij van iemand, die misschien nooit in Azië geweest is, ja, allicht nooit over de grenzen van zijn eigen landje kwam, toch in bepaalde omstandigheden rustig kunnen verklaren: die kerk leeft in „Babylon“, of: dat is een „Sodomier“, of, om dichter bij huis te blijven, zoals wij sedert 1940—1945 van een uit den polder getogen raren knaap kunnen zeggen: een „mof“, van een jonker: een „Pruis“, van een gemeedelijk mannetje: een „Beier“, van een vent-met-wilde-haren-en-een-mes: een „kozak“, zonder dat we daarbij ook maar één keer aan een aardrijkskundige groothed denken, zoo ook in het voorbeeld van verleden week, als Israël scheldt: zoo'n „Kittier“, zoo'n Chaldeer.....

Maar een klein moeilijkheidje kwam verleden week om den hoek gluren. De tijdgenooten van iemand, die in een bepaalde situatie smalend of profeteerend zegt: zoo'n „Kittier“, die weten doorgaans erg goed, wat bedoeld wordt met zoo'n naam. Want zij hebben op school, in de school (de synagoge), op catechisatie, bij den rebbi (den rabbijn) geleerd, wat de Kittiers gedaan hebben, toen en toen. Die daad van toen-en-toen, dat is het punt, waarop ze dan met anderen (die heelemaal niet in aardrijkskundigen of ethnologischen of racistischen zin Kittiers zijn) vergeleken worden, en die anderen met hen.

Het punt-van-vergelijking, daar komt alles op aan; anders snap je er niets meer van.

En om dat punt van vergelijking te weten, moet je toch precies de geschiedenis kennen, die zich heeft afgespeeld tusschen (laat ons bij die Kittiers blijven) tusschen Israël en de Kittiers?

En dit niet alleen.

Je moet óók terdige weten, hoe die Israëlieten, die een man zonder Kittiersbloed in de aderen toch rustig „Kittier“ noemen, de dingen die zich tusschen Israël en de Kittiers hebben afgespeeld, „waardeeren“, d.w.z. welke waarde ze eraan hechten, hoe ze die geschiedenis geestelijk, al of niet naar den Geest van God en van het Evangelie verstaan.

Als over duizend jaar iemand van het onderwijs der „algemeene geschiedenis“ zich herinnert, dat Nederland met Engeland oorlog heeft gehad, eerste, tweede, derde engelsche oorlog zeggen we dan, en als die goete man van over duizend jaar uit een U.N.E.S.C.O.-boekje (je hebt toch ons blad ook vroeger gelezen, en weet dus wat dat is?) óók geleerd heeft, dat een paar eeuwen later, Nederland met Duitschland een oorlog gehad heeft, dan zal hij, als hij erg onnozel is (en dat word je vanzelf gemaakt bij U.N.E.S.C.O.-opvoeding), zich afvragen: als de Nederlanders iemand voor wat leelijks uit willen schelden, dan kunnen ze evengoed zeggen: „engelschman“ als „mof“. Ik ben in ouwe boeken het woord „engelsch“ tegengekomen in den leelijken zin (een-man-uit-Engeland) en in den „mooien“ zin van „engel-achtig“, — heusch. Met allebei (Engelschen en Duitschers) hebben de Nederlanders oorlog gehad. Bij dien U.N.E.S.C.O.-pupel zou het punt van vergelijking voor zijn besef alleen maar wezen: oorlog gehad. Maar hij zou er toch geen steek van begrepen hebben. Hij zou niet hebben bedacht, dat wij in dezen

tijd bij het scheldwoord „mof“ niet denken aan oorlog, en daarmee uit, maar aan revolutie, aan nazisme, aan gelijkschakeling, aan S.S., aan Hitler, aan totalitaire machtsdroomen, die meteen maar den „droomer“ (op weg naar een Götterdämmerungsvermietiging) deden grijpen naar kanonnen en zulk argumenteerend spul. De man zou niet begrijpen, dat we tegenwoordig (vroeger niet) bij „mof“ niet aan iets-gemoedelijks, maar aan iets-bar-ongemoedelijks denken; en bij „Beier“ weer genoe-gelijk kijken (bier en jodeln); en bij „Pruis“ een beetje zoo-tusschen-beide-in: bij „pruis“ denken we immers aan jonkers, aan sabelgerinkel, aan Wilhelm-II-snorren, aan een feodalen, maar wat protzerigen trots, aan stramme deftigheid, die niet meer „bij“ is.

Zóó kwam het, dat die geleerde man, J. v. d. Ploeg, wiens stukje we allebei waren gaan lezen, inzake die „Kittiers“ niet heelemaal zeker was van de bedoeling, die in een bepaalden tijd de benaming Kittier had, voor niet-Kittiers gebruikt zijnde. Van der Ploeg en wij stonden te ver af van den tijd, waarin die Kittiersnaam opdook in dien bepaalden, pas ontdekten komstenaar. Hij snoof een luchtje-van-vrijheid, maar wist niet precies, waar de wind vandaan kwam. Dacht men aan de Kittiers als „veroveraars“? Was dát veroveren het fijne puntje, het vergelijkingspunt? Of zit er meer, misschien zelfs niet eens direct die veroveringsoorlog, in dat type-rend woord, dat gentilicium? Soms de gedachte van ge-loofsvervolg, van „andere goden“, van vorontreiniging — alleen maar om te plagen en te sarren — van den tempel Israëls, van geestelijke vijandschap?

De taal luistert zoo fijn; denk maar aan dat woord-van-zooeven: gentilicium. „Gentilis“ beteekent soms niets anders dan: iemand van buiten de grenzen. Het kan ook beteekenen: een heiden, want buiten de grenzen wonen voor Israël heidenen. Het kan in later tijd den bijmaak krijgen (als de menschen zich op „het buitenland“, hm, hm, met zijn breëde allures willen oriënteren) van: een man, die-mee-kan-praten, algemeen ontwikkeld, ruim van geest, hm, hm, en dus „beschaafd“. En zoo word-je den éénen keer kwaad, als ik tegen je zeg: jij leelijke gentiele man, en den anderen keer: je bent een gentleman, Dan sta je te glimmen, ik ook. Toch is een gentleman een gentiele man. Het woord is alleen maar een slag om ge-draaid.

Ik denk ook wel eens aan den naam „Egypte“ in den bijbel. Boven de wet staat: Ik heb u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid. Jij zegt dat ook met betrekking op je zelf, en op je kerk. Je zingt het ook, Gezang 1:1. Je bent intusschen nooit in Egypte geweest. Je zegt, verwonderd: dát heeft er toch zeker niets mee te maken: Egypte is toch geen geografische, maar een geestelijke term? De „dienst“ is toch in feite de „zonde-dienst“, althans in later instantie? Maar nu ben je precies, waar ik met je wezen wou. En als de „dienst“ de zondendienst is, dan kan de (egyptische) drijver-met-de-zweep een beeld van een macht zijn, die niet maar je land veroveren kwam, of je binnen zijn eigen gebied gevangen hield, voor dwangarbeid, maar die je tot afval verleiden wil, en je wil inschakelen in zijn eigen heidensche gelijkschakelings-procedures.

Dát zie je zóó.

Maar dacht je, dat de bijbellezers het niet zagen? De eerste bedoel ik, dezen keer?

Als in de dagen waarin Matthijs schrijft, een Jood bij „Kittiers“ denkt aan: heidensche gelijkschakelaars, dan kan hij tegen ZIJN EIGEN VOLKSGENOOTEN zeggen: jij Kittier, of: jij Romein, of jij Griek, jij hellenist-heileen, jij afvallige, jij man-van-heidensche allure, jij Ausradier-maniak, die de grenzen, de geestelijke, de bōndsgrenzen tusschen Israël en de heidenen uit wilt wischen.

Maar dan kan een Israëliet ook tegen zijn eigen priesters zeggen: jij Egyptenaar, wanneer het namelijk „slechte priesters“ zijn, onderdrukkers, gelijkschakelaars van Abrahams kinderen, onder een ongeestelijk, kerk-wezen-vreemd aspect. Want Daniël was heusch de eenige niet, die ons kwam leeren, dat de antichristelijke wereld-macht één is, doch onder verscheiden politieke namen achtereenvolgens optreedt. Dat zelfde hebben ook andere profeten gezegd, en zij deden dat met name onder het aspect van het „dienst-huis“ met zijn slavernij. Denk maar aan Jer. 23:7, 8 (vgl. 16:14, 15).

Ook „Egypte“ is in de Schrift maar zelden een bloot geografische of politieke benaming. „Egypte“, die naam gaat straks beteekenen: een principieel-antithetische, kerkvijandige groothed. We denken daar misschien te weinig aan. Als van „Babel“ gesproken wordt, zijn we dadelijk klaar: we begrijpen zóómaar, dat „Babel“ een aanduiding is van een zondige wereldmacht. Niemand geloof bij de vermaning: „gaat uit van Babel“, dat hij eerst in de geografische groothed moet geweest zijn, om er „uit“ te kunnen „gaan“. Maar als er sprake is van „uit Egypte gaan“ of uit „Egypte“, „geroeppen worden“, dan lezen we onwillekeurig altijd nog op andere manier: Egypte is ons dan niet meer dan een politieke geografi-sche groothed. Maar is dat altijd juist? We gelooven van niet: Openb. 11:8 is er, ten voorbeeld, dat „het aardsche Jeruzalem“ zich één kan betoonen met „Egypte“ in de vervolging der kerk, in de vijandschap tegen wat God zijn ware Israël noemt.

Soms is dan ook de gedachte geopperd, dat in Matth. 2:15 (citaat uit Hos. 11:1) met „Egypte“ juist Israël bedoeld wordt; dat volk werd nu zóó slecht, dat God zijn eigen Zoon uit dat tyrannengebied, dat „Egypte“, weg moet halen om Hem langs wonderlijken weg te bewaren, totdat de ure voor zijn dienst (gekruisigd worden in „Egypte“ ter behoudenis van het ware „Israël“) zou zijn geslagen. Dat zou dan meteen een passend antwoord van den (voor Joden schrijvende) Mattheus geweest zijn op de vele smasdreeden van joodsche zijde over Jesus, die in Egypte allerlei leelijks zou hebben aangeleerd. Je moet zelf nog maar niet een-twee-drie voor deze opvatting kiezen; misschien wil de redacteur prof. Holwerda wel eens vragen, daar een stukje over te schrijven voor ons blad; het ligt op zijn terrein. Maar wij gewone mannetjes mogen wel alvast dit ééne erkennen, dat in de bijbelsche wijze van citeeren zeer veel nog niet doorzochte mogelijk-heden liggen, met name in een boek van een Jood voor Joden. Zou het zoo wonderlijk zijn, als iemand zei: God heeft zijn Zoon „uit dat Sodom“ weggehaald? Maar als Sodom naast Egypte staat in Openb. 11:8, dan valt

hier veel des in: e- de stuk gewest- tijds de jafas: h- is, en de hij Gods uitlever- en dus levert h- Sodom. Gods Zo- Kafafas vrien- gebed- zaak me- worden- „En nu Ik wou U.N.E.S. jou mees- met je - Europa- hij gaat- mensche- worden- gen: stie- omdat ze- den jou- ten kreg- scholen. Geen - „gematig- Geen ge- Maar - als Hille- Hitler - En gū- En nu- de gesch- moeten v- aan de - die Span- niet iede- Edomiet- der Cult- Neen, Want: we- tiers -ijn- de egypt- Maar v- maar buit- Egypte, - de Kittis- En die- niet. En nu- trouwe - enns wet- onpassen- U.N.E.S. - sānen er- kinderen- Toen is- het crulr- ook wel- uit hun e- lag, dat- dan als e- bundel in- in een do- wel met p- dat de pi- de zwaar- bleef „dol- genomen, - dan. Wa- om ons st- vingers te- Doch a- zwaard-va- zwaard-de- schroomt- te roepen- Het lost- het schuif- af. Die d- te hebben- schāpen r- beweerden- Zelfs te- maar vulg- ongeopend- scheede, 2- soort van- gek. Toen ku- Beest: sla- alle schap- afwenden- meente. Kafafas- ne geschie- ven met t